

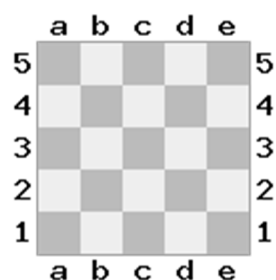

Schaken op de basisschool Werkboek 2

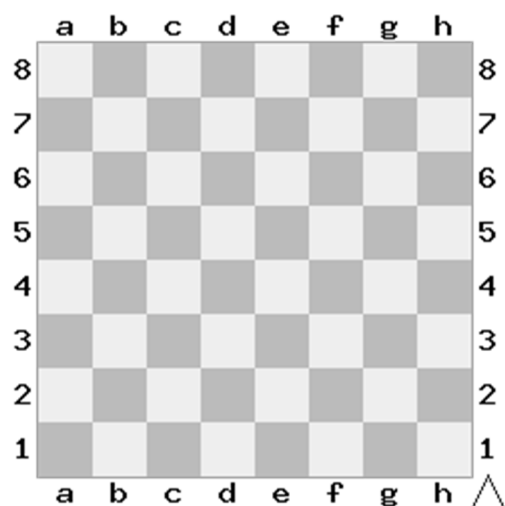
(1^e druk, februari 2019)

Antwoorden

Coördinaten 5x5 schaakbord

Coördinaten 8x8 schaakbord

LES P1

Opdracht 1

Met de klok mee: 1. Dd1; 2. Pxa8; 3. Ta5#; 4. Dxd3+; 5. Dd3

Midden: b8D #

Opdracht 2

1. niet veilig; 2. veilig; 3. veilig (gedekt)

1. gedekt; 2. aanvallen; 3. schaak

1. Pxb2; 2. Dxa2; 3. Kxb3 (andere zetten zijn niet veilig)

1. Nee; 2. Nee; 3. Nee

1. Txd2; 2. Tc1; 3. Ka2

1. Dc2 of Dc3; 2. Db3 of Dd3; 3. Pb2

1. Ja; 2. Nee (Kxd3); 3. Nee (Ke1)

1. Db2#; 2. Db3#; 3. Tb8

Opdracht 3

Er zijn vele mogelijke oplossingen. De eerste 3 betreffen standaard matbeelden. 4 en 5 zijn al iets lastiger. 6. levert mat achter de paaltjes op. 7. is stikmat. 8. Zelfs met 1 pion kun je mat zetten.

LES 1

Opdracht 1

1. pat; 2. pat; 3. mat; 4. pat; 5. geen van beide (de pion kan naar voren); 6. mat

Opdracht 2

1. Dc3; 2. De3; 3. Dd3 (zodat de pion niet kan bewegen)

Opdracht 3

1. Le3-Lc5; 2. Pc3-d5-e3 (er zijn meerdere oplossingen in 3 zetten); 3. c5D-Da5-Da2; 4. Pf3-Pe5-Pc6; 5. Lg5-Le7-Lc5-Lb6 of Lh6-Lf8-Lc5-Lb6 of Lg5-Lh4-Lf2-Lb6; 6. Pe2-Pd4-Pe6-Pg7

Vraag blz 6: Op pat.

LES 2

Opdracht 1

1. Dame; 2. Toren; 3. pion

Opdracht 2

1. T = pat, pion = schaak; D = mat; 2. pion = schaak; D = mat, T = pat, 3. – (geen stuk), = mat, D = mat; L = pat, 4. T = schaak, L = pat; D = mat; 5. D = mat, T = schaak, L = pat; 6. P = mat, D = pat, - = pat

Opdracht 3

1. Ke3; 2. Kc1; 3. Ke1; 4. Ka4; 5. Ka1; 6. Kb1

Opdracht 4

1. Ld5-e4+; 2. Tb1-a1#; 3. b3xa2+; 4. Td3-b3 (aftrekaanval); 5. Ka2-b1#; 6. Pc3-a2+ (aftrekaanval).
Aftrekaanval kennen ze nog niet. Maar het is de enige legale manier waarmee je de Koning 2 keer schaak kunt zetten.

Vraag blz 8: Bij mat staat de Koning schaak, bij pat niet.

LES 3

Opdracht 1

De Koning (zwart) is 'ontelbaar' en daarmee veel meer punten waard dan de andere stukken samen. Maar de Koning is vooral heel belangrijk en eigenlijk niet zo sterk. Je kunt daarom verdedigen dat wit wint.

Het antwoord maakt niet zoveel uit. Wel de motivatie bij het gekozen antwoord.

Opdracht 2

1. gelijke ruil (2); 2. goede ruil (3); 3. slecht ruil (4); 4. slechte ruil (4); 5. goede ruil (2); 6. slaan (1); 7. goede ruil (3); 8. slaan (1); 9. gelijke ruil (2)

Opdracht 3

1. Txb2; 2. b4xa5 D+; 3. Lxe1; 4. f3xg2; 5. Pxe5; 6. Txf2; 7. Lxd7

Vraag blz 10: Bij mat staat de Koning schaak, bij pat niet.

LES 4

Opdracht 1

1 = slechte ruil; 2 = slaan; 3 = gelijke ruil; 4 = goede ruil

Opdracht 2

1. dxc3; 2. Lxg2; 3. Pxa1; 3. Lxf6 (tweevoudige aanval; slaan met de Toren levert 2 punten minder op)

Opdracht 3

1. Toren slaan wint 5 punten / Loper slaan wint 2 punten; 2. Toren slaan wint 2 punten / Dame slaan wint 6 punten; 3. Toren slaan wint 5 punten / Dame slaan wint 6 punten; 4. Paard slaan wint 3 punten / Toren op h8 slaan wint 2 punten; 5. Toren slaan wint 2 punten / pion slaan wint 1 punt / Loper slaan wint 0 punten; 6. Paard slaan wint 3 punten / Dame slaan wint 4 punten

LES P2

Opdracht 1

Links: 1. goede ruil; 2. veilige zet; 3. gelijke ruil

Rechts: 1. mat; 2. pat

Opdracht 2

1. D = mat, T = pat ,L = schaak; 2. pion = schaak, T = pat, D = mat; 3. D = mat, T = pat, L = schaak

Opdracht 3

1. Kxc3; 2. Kxb3; 3. Pxc4+; 4. Txc3; 5. Dxc3+; 6. e3xd4

Opdracht 4

1 = slaan; 2 = gelijke ruil; 3 = slechte ruil; 4 = goede ruil

Opdracht 5

1. Lxh8; 2. Pxe5+; 3. Pxe5; 4. Pxf4; 5. Pxg5; 6. f5xe4

Opdracht 6

1. b4xc5 (slaan); 2. Ka7 (weggaan); 3. Kd4 (weggaan); 4. Le5 (tussenplaatsen); 5. Txb2 (slaan); 6. Lf1 (tussenplaatsen)

Vraag blz 15: remise.

LES 5

Opdracht 1

1. ja; 2. nee (regel 1); 3. nee (regel 3); 4. nee (regel 4); 5. nee (regel 5); 6. ja; 7. ja; 8. nee (regel 6)

Opdracht 2

1. Dxd2#; 2. Ta2#; 3. Dxb4#; 4. Te5#; 5. Dxd4#; 6. Te3#

Vraag blz 18: Het is de enige zet waarbij je twee stukken mag spelen. Je mag in een keer zowel de Koning veilig zetten en de Toren uit zijn hoek bevrijden.

LES 6**Opdracht 1**

	1 centrum	2 nabij de rand	3 in de hoek
Koning	8	8	3
Dame	27	23	21
Toren	14	14	14
Loper	13	9	7
Paard	8	6	2

Opdracht 2

1. veld 1 (e4); 2. veld 2 (c5); 3. veld 1 (f6) / op veld 3 (f3) staan de Loper de Dame elkaar in de weg

Opdracht 3

1. Nee; 2. Nee; 3. Ja; 4. Nee; 5. Nee; 6. Ja

Opdracht 4

1. pat; 2. geen van beide; 3. pat

LES 7**Opdracht 1**

1. zet 2; 2. zet 1; 3. zet 2; 4. zet 2; 5. zet 1

Opdracht 2

Stelling 1: wit voldoet op alle fronten aan de Gouden Regels. Zwart in het geheel niet. Wit staat veel beter.

Stelling 2: Wit heeft een pion in het centrum; verder staat alles verkeerd. Zwart voldoet op alle fronten aan de Gouden Regels. Zwart staat veel beter.

Stelling 3: wit voldoet op alle fronten aan de Gouden Regels. Bij zwart kijken de Lopers niet naar het centrum en Tb8 staat ook een beetje vreemd. Wit staat beter.

Vraag blz 21: In het centrum kijken stukken naar de meeste velden.

Vraag blz 22: Magnus Carlsen (23 maart 2019)

LES 8**Opdracht 1**

1. zet 2; 2. zet 2; 3. zet 3; 4. zet 3; 5. zet 1; 6. zet 2.

Opdracht 2

Praktijkopdracht.

Vraag blz 24: Een Paard langs de lijn is niet fijn.

LES P3**Opdracht 1**

1. Ja; 2. Ja; 3. Nee; 4. Nee

Opdracht 2

Stelling 2: De witte Lopers en Paarden doen mee, maar ze kijken niet goed naar het centrum. Verder heeft wit ook geen pion in het centrum en staat de Koning zeer onveilig. Zwart voldoet op alle fronten aan de Gouden Regels. Zwart staat veel beter.

Opdracht 3

1. Dxf5; 2. Lxh8; 3. Pxd5; 4. Dxa8; 5. Txd7; 6. Lxa8

Opdracht 4

1. Dd2#; 2. Da5#; 3. Te5#; 4. Dg2#; 5. Tb5#; 6. Da5#; 7. Td5#; 8. d4#; 9. e1D of T#; 10. Tb1#; 11. Dxd4#; 12. De1#

Opdracht 5

1. Pxd4; 2. Lxe1; 3. Lxa1; 4. c2xd1 D; 5. Txe2; 6. Dxg7#

Vraag blz 26: Vanaf het centrum (27 velden).

Vraag blz 27: 1 punt.

LES 9

Opdracht 1

1. Lxa8; 2. Dxb7#; 3. Pxd5; 4. Pxc4; 5. Th8#; 6. Tb1#; 7. Pxa1; 8. Txb3; 9. Dxh2+ (de witte Toren op f1 ontbreekt; Dxh2 is dan mat)

LES 10

Opdracht 1

1. e5xd4 (op 1.... Lxf3 volgt 2.Pxf3); 2. Lxh8; 3. Dxg2#; 4. Pxc6; 5. Td1+ en mat op de volgende zet; 6. Txd4

Opdracht 2

Stelling 1: Rechts staat de Loper op g6, niet op f5. Het Paard kan nu niet meer de ongedekte Loper slaan.

Stelling 2: Rechts staat de Toren op e1, niet op d1. Te8 is geen mat; e8 is gedekt door de Loper.

Stelling 3: Rechts staat de Dame op g5, niet op e7. Dxg7 is nu geen mat.

Vraag blz 32: Staat mijn stuk daar veilig?

LES 11

Opdracht 1

1. aanval op een stuk van hogere waarde / Dxc3 (slaan); 2. aanval op een ongedekt stuk / Te1 (dekken); 3. aanval op een stuk van hogere waarde / Lc7 (tussenplaatsen) (ook Le2+ werkt = tegenaanval); 4. Schaak / Ke3 (weggaan); 5. promotie / Pd3 (dekken); 6. aanval op een ongedekt stuk / Le2 (dekken); 7. mat in 1 / Pe6 (dekken); 8. promotie / Pxe2 (slaan); 9. mat in 1; h2xg3 (bereidt weggaan voor)

Opdracht 2

1. aanval op een ongedekt stuk / Dxh5 (slaan); 2. schaak / Lf8 (tussenplaatsen); 3. aanval op een stuk van hogere waarde / Pd3 (weggaan naar een gedekt veld); 4. aanval op een ongedekt stuk / Tb8 (weggaan); 5. schaak / Ke2 (weggaan); 6. promotie / Kf7 (dekken)

LES 12

Opdracht 1

1. schaak / Lxd1 (slaan) 2. aanval op een ongedekt stuk / c3 (tussenplaatsen); 3. **Wit aan zet:** schaak / Pxd4 (slaan); 4. aanval op een ongedekt stuk / Tg8 (weggaan); 5. aanval op een ongedekt stuk / Pg3 (dekken); 6. aanval op twee ongedekte stukken (Tg5 en Pc3) / Tg3 (weggaan en dekt Pc3)

Opdracht 2

Stelling 1: Rechts staat de zwarte Toren op d7, niet op d8. Wit kan nu de ongedekte Toren slaan.

Stelling 2: Rechts staat op g5 een witte pion, geen Loper. Wit staat nu mat.

Stelling 3: Rechts staat op f6 een zwart Paard geen Loper. Nu is Dh7+ geen mat meer.

Vraag blz 36: met je hersenen. Hoewel goede ogen ook heel belangrijk zijn. En die hersenen zitten zeker niet in je vingers (zie de illustratie op blz 37).

LES P4

Opdracht 1

1. Txd8; 2. Dxh2#; 3. Dxc7#; 4. Dxd7

Opdracht 2

1. promotie / Lxd7 (slaan); 2. mat in 1 / g6 (tussenplaatsen); 3. aanval op een ongedekt stuk / Txc4 (slaan); 4. aanval op een stuk van hogere waarde / Ld2 (tussenplaatsen); 5. aanval op een ongedekt stuk / Dxh7 (weggaan); 6. aanval op een ongedekt stuk / Df5 (dekken)

Opdracht 3

Stelling 1: Rechts staat de witte Dame op b2, niet op b3. Wit kan nu niet de zwarte Dame slaan wegens mat op d1.

Stelling 2: Rechts staat de zwarte Koning op g7, niet op h8. Wit kan nu niet promoveren (geen schaak), vanwege de matdreiging op g2.

Stelling 3: Rechts staat geen zwarte pion op h5. Het is nu geen pat.

Opdracht 4

1. zet 1; 2. b8D; 3. Dxf3; 4. Dh1#; 5. 0-0

LES 13

Opdracht 1

1. Da5, Db5, Dd4; 2. Da5, Db5, Dc5, Dd4, De4; 3. Dd4, De4, Db5; 4. Db2, Da4; 5. Da5, Db3; 6. Dd2; 7. Dc8, Dh7; 8. Da1, Da2, Da3, Db6

Opdracht 2

1. Kd1, Ke1; 2. Ka3; 3. Ka1, Ka2, Ka3; 4. Ke1, Ke2, Kd1; 5. Ke5; 6. Ke5

Opdracht 3

1. nee (pat); 2. nee (pat); 3. ja (mat); 4. nee (pat); 5. ja (mat); 6. nee (pat)

LES 14

Opdracht 1

1. nee (pat); 2. ja (mat); 3. nee (pat)

Opdracht 2

Praktijkopdracht.

Opdracht 3

1. Db2; 2. Dd2; 3. Db1; 4. Db7 of Da7; 5. Db4 of Db5; 6. Db2 of Da2; 7. Db2; 8. Db8; 9. Df4

Vraag blz 43: pat.

LES 15

Opdracht 1

1. goed; 2. goed; 3. slecht; 4. slecht; 5. goed; 6. slecht

Opdracht 2

Behalve opgave 5 zijn steeds 2 oplossingen mogelijk. De volgorde van slaan maakt niet uit.

1. Lxd2 of e3xd2; 2. Lxd3 of Dxd3; 3. Tbx3 of Texb3; 4. Lxb2 of Txb2; 5. Txb3; 6. Pxc3 of Dxc3

Opdracht 3

1. Lxf5; 2. **met een witte pion op f2**: Txe5; 3. d4xe5; 4. Pxf4; 5. Pxf6; 6. Txf3

LES 16

Opdracht 1

1. Txf4 (beide Torens zijn goed); 2. Lxe4; 3. Lxb7; 4. Dxd7; 5. Dxe1; 6. Dxf7

Opdracht 2

1. Lxg2 (als Txg2 dan Pxe4); 2. Dxb4 (als Pxb4 dan Db2#); 3. Txe1 (als Lxe1 dan Dd8#); 4. Dxd6 (als Txg6 dan Pxd3); 5. Txd3 (als Lxd3 dan Pxd7); 6. Txg3 (als Lxb3 dan Txg3, Txg3, b8D en wit wint; zwart heeft zijn Loper nodig om promotie te voorkomen)

LES 17

Opdracht 1

1. dubbele aanval; 2. tweevoudige aanval; 3. dubbele aanval

Opdracht 2

1. Db1 en Dc4; 2. Dc3; 3. Da2; 4. Dd2; 5. Dc2; 6. De5 of Db1

Opdracht 3

1. Dc2; 2. Db3; 3. Dd3; 4. Dd2; 5. Dd2; 6. Dd5; 7. Db3; 8. Da4

LES 18

Opdracht 1

1. Dc3; 2. Db4; 3. Da4; 4. De4; 5. Dc7; 6. Dd1+

Opdracht 2

1. Da4+ (Dd4 werkt niet na Pd5); 2. De5+ (De7+ wint slechts het Paard); 3. De5; 4. De4 (Db3 werkt niet na Tf5); 5. Dc7+ (Dc3+ werkt niet na Td4); 6. Db5+ (De5 werkt niet na Pf6; hoewel Db8+ dan alsnog de Toren wint)

Opdracht 3

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

S C H A A K H A V I K

De letters staan op bladzijden: 35, 13, 47, 16, 55, 42, 10, 51, 32, 27, 49

Opdracht 1

1. Txe5; 2. Dc6+; 3. fxe5; 4. Da4+; 5. Dxf7#; 6. Te4

Opdracht 2

1. Dc4; 2. Dg7; 3. Db4 (ergens op de lijn b4-b8); 4. Kg3 of Kf3; 5. Db5#; 6. Dd7

Opdracht 3

1. Pf6; 2. Dxc6+; 3. Dxe5(Txe5 dan Td1#); 4. Pc2+; 5. Lxa1; 6. 0-0#

Opdracht 4

1. Nee: zonder Koningen kun je niet schaken.
2. Ja: 2 witveldige Lopers zijn mogelijk na promotie.
3. Nee: Hoe komt de witte Koning op g1 (rokade? omlopen?), zonder dat Lf1 van zijn plek is geweest?
4. Nee: hier staat een zwarte Loper op b6 die onmogelijk van f8 kan zijn ontsnapt. En er is ook geen pion gepromoveerd.
5. Nee: 9 Dames is zeker mogelijk. Maar niet als wit nog een pion over heeft.
6. Ja: Hoe komen al die pionnen op de d-lijn? Door stukken te slaan! Tel het aantal slagzetten van de witte pionnen. Had zwart voldoende stukken voor zoveel slagzetten?

Vraag blz 53: Tweevoudige aanval: 2 stukken vallen 1 stuk aan Dubbele aanval: 1 stuk valt 2 stukken aan. (In Werkboeken 3 en 4 zullen we zien dat je soms ook een dubbele aanval hebt met 2 stukken.)

Vraag blz 56: Ik ben benieuwd!